

**Andrzej Miszczyk, Michał Szociński,
Kazimierz Darowicki**

**Powłoki malarskie
w ochronie
przeciwkorozyjnej**

**Zasady stosowania
i kontrola jakości**

Gdańsk 2022

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU REDAKCYJNEGO
WYDAWNICTWA POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Dariusz Mikielewicz

RECENZENT

Józef Haponiuk

REDAKCJA JĘZYKOWA

Agnieszka Frankiewicz

SKŁAD I PROJEKT OKŁADKI

Wioleta Lipska-Kamińska

Wydano za zgodą
Rektora Politechniki Gdańskiej

Oferta wydawnicza Politechniki Gdańskiej jest dostępna pod adresem
<https://www.sklep.pg.edu.pl>

Utwór nie może być powielany i rozpowszechniany, w jakiegokolwiek formie
i w jakikolwiek sposób, bez pisemnej zgody wydawcy.

© Copyright by Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 2022

ISBN 978-83-7348-880-9

Spis treści

Spis ważniejszych oznaczeń i skrótów	7
Wstęp	11
1. Korozja – definicja, typy, środowiska	13
1.1. Podział ze względu na mechanizm procesu korozyjnego	13
1.1.1. Mechanizm elektrochemiczny	13
1.1.2. Mechanizm chemiczny	14
1.2. Podział ze względu na typ zniszczeń korozyjnych	15
1.3. Podział ze względu na środowisko	16
2. Metody ochrony przed korozją	17
2.1. Ochrona powłokowa	17
2.1.1. Powłoki metalowe	17
2.1.2. Powłoki niemetalowe	18
2.1.3. Powłoki organiczne	19
2.2. Ochrona inhibitorowa	20
2.3. Ochrona elektrochemiczna	21
2.3.1. Ochrona katodowa z wykorzystaniem zewnętrznego źródła prądu stałego	21
2.3.2. Ochrona katodowa z użyciem anod galwanicznych	22
3. Powłoki ochronne – skład, właściwości, mechanizmy schnięcia	24
3.1. Skład farby	24
3.2. Schnięcie farby	26
3.2.1. Suszenie fizyczne	26
3.2.2. Utwardzanie chemiczne	27
3.2.3. Utwardzanie („schnięcie”) oksydacyjne	28
4. Projektowanie zabezpieczenia powłokowego	29
5. Przygotowanie podłoża przed malowaniem	34
5.1. Metody przygotowania powierzchni	34
5.2. Przygotowanie powierzchni przed nałożeniem farby	35
5.3. Obróbka stalowego podłoża (przygotowanie wstępne)	35
5.4. Czyszczenie powierzchni i odtłuszczanie	36

5.4.1. Narzędzia ręczne	38
5.4.2. Narzędzia ręczne z napędem mechanicznym	38
5.4.3. Czyszczenie strumieniowo-ścierne	39
6. Kontrola przygotowania podłoża przed malowaniem	47
6.1. Wzrokowa ocena stanu powierzchni	47
6.2. Chropowatość powierzchni podłoża przeznaczonego do malowania	50
6.2.1. Pomiar z wykorzystaniem komparatorów	50
6.2.2. Pomiar za pomocą miernika igłowego	52
6.2.3. Pomiar przy użyciu taśmy replikacyjnej	52
6.3. Zapylenie powierzchni przeznaczonej do malowania	54
6.4. Zatłuszczenie powierzchni przeznaczonej do malowania	55
6.5. Zawartość soli rozpuszczalnych na powierzchni przeznaczonej do malowania	55
7. Kontrola warunków klimatycznych	58
7.1. Temperatura otoczenia	58
7.2. Wilgotność względna	58
7.3. Różnica pomiędzy temperaturą malowanej powierzchni a temperaturą punktu rosy	59
7.4. Opady atmosferyczne	59
7.5. Wiatr	59
7.6. Wentylacja	59
7.7. Pomiar parametrów klimatycznych	60
8. Nakładanie powłok	62
8.1. Metody konwencjonalne: pędzel, wałek	62
8.2. Metoda natrysku powietrznego	63
8.3. Metoda natrysku bezpowietrznego	65
9. Kontrola jakości powłok w czasie nakładania i po nałożeniu	68
9.1. Pomiar grubości powłok na mokro	68
9.2. Pomiar grubości powłok na sucho	69
9.3. Pomiar twardości	70
9.3.1. Metoda Shore'a	71
9.3.2. Metoda Barcola	72
9.3.3. Metoda ołówkowa	72
9.4. Pomiar przyczepności	73
9.4.1. Metoda siatki nacięć	73
9.4.2. Metoda odrywowa	75
9.5. Pomiar szczelności	77
9.6. Pomiar gęstości farby	80
9.7. Pomiar lepkości kinematycznej farby	81
10. Inspekcja powłok	83
10.1. Rola inspektora	83

10.2. Plan inspekcji	84
10.3. Sprzęt inspekcyjny	86
11. Wady powłok	88
12. Elektrochemiczna spektroskopia impedancyjna w badaniu powłok	98
12.1. Podstawy spektroskopii impedancyjnej	98
12.2. Zastosowanie spektroskopii impedancyjnej w badaniach powłok	100
13. Zabezpieczenie zbiorników balastowych statków	106
14. Spis norm	110
Literatura	120
Słowniki terminów specjalistycznych	121
Słownik angielsko-niemiecko-polski	121
Słownik polsko-angielsko-niemiecki	132

Spis ważniejszych oznaczeń i skrótów

C	– pojemność elektryczna [F, pF, nF, μ F; znormalizowana: F/cm ² , pF/cm ² , nF/cm ² , μ F/cm ²]
C_c	– pojemność powłoki (c – od ang. <i>coating</i>)
C_{dl}	– pojemność podwójnej warstwy elektrycznej (dl – od ang. <i>double layer</i>)
d	– grubość powłoki
f	– częstotliwość [Hz]
I	– natężenie prądu [A]
$ Z $	– moduł impedancji Z [Ω , znormalizowany: Ω cm ²]
R	– rezystancja [Ω ; znormalizowana: Ω cm ²]
R_c	– rezystancja powłoki (c – od ang. <i>coating</i>)
R_{ct}	– rezystancja przeniesienia ładunku (ct – od ang. <i>charge transfer</i>)
R_e	– rezystancja elektrolitu (e – od ang. <i>electrolyte</i>)
R_p	– rezystancja porów w powłoce (p – od ang. <i>pore</i>)
R_y	– maksymalna różnica wysokości profilu chropowatości powierzchni na długości pojedynczego odcinka elementarnego
R_{y5}	– parametr opisujący chropowatość powierzchni
S_T	– całkowite zanieczyszczenie jonowe powierzchni przeznaczony do malowania [mg/m ²]
U	– napięcie [V]
Y, n	– parametry elementu stałofazowego
Z	– impedancja [Ω , znormalizowana: Ω cm ²]
Z', Z''	– część rzeczywista i urojona impedancji Z
ϵ	– względna przenikalność (stała dielektryczna) materiału
ϵ_0	– przenikalność elektryczna (stała dielektryczna) próżni, 8,854 · 10 ⁻¹² F/m
θ	– przesunięcie fazowe, kąt fazowy
ω	– częstotliwość kołowa (kątowna) [rad/s]
A, B, C, D	– stany wyjściowe powierzchni stalowej przed oczyszczeniem
AY	– powłoka akrylowa (ang. <i>acryl</i>)
C1, C2, C3, C4, C5, CX	– kategorie korozyjności atmosfery
CPE (Y, n)	– element stałofazowy (ang. <i>constant phase element</i>)

CTF	– zbiór dokumentów dotyczących zabezpieczenia powłokowego zbiorników balastowych statku (ang. <i>Coating Technical File</i>)
DFT	– grubość powłoki na sucho (ang. <i>dry film thickness</i>)
DNV	– Det Norske Veritas
EP	– powłoka epoksydowa (ang. <i>epoxy</i>)
ESI	– powłoka etylokrzemianowa (ang. <i>ethyl silicate</i>)
Fl	– stopień oczyszczenia powierzchni na drodze płomieniowej (od ang. <i>flame</i>)
G	– typ komparatora do oceny chropowatości powierzchni uzyskanej przy użyciu ścierniwa ostrokątnego
HP WC	– mycie wodą pod wysokim ciśnieniem (ang. <i>high-pressure water cleaning</i>)
HP WJ	– czyszczenie wodą pod wysokim ciśnieniem (ang. <i>high-pressure water jetting</i>)
Im1, Im2, Im3, Im4	– kategorie korozyjności wód i gleby
IMO	– Międzynarodowa Organizacja Morska (International Maritime Organization)
LP WC	– mycie wodą pod niskim ciśnieniem (ang. <i>low-pressure water cleaning</i>)
NDFT	– nominalna grubość powłoki suchej (ang. <i>nominal dry film thickness</i>)
P Sa1, P Sa2, P Sa2½, P Sa3	– stopnie przygotowania wcześniej pokrytych powłokami podłoży stalowych po miejscowym usunięciu tych powłok na drodze obróbki strumieniowo-ściernej
P St2, P St3	– stopnie przygotowania wcześniej pokrytych powłokami podłoży stalowych po miejscowym usunięciu tych powłok na drodze obróbki narzędziami ręcznymi i narzędziami ręcznymi z napędem mechanicznym
P1, P2, P3	– stopnie przygotowania spoin, krawędzi i innych obszarów z wadami powierzchni
PSPC	– wymagania odnośnie do zabezpieczeń powłokowych zbiorników balastowych na statkach (ang. <i>Performance Standard for Protective Coatings</i>)
PUR	– powłoka poliuretanowa (ang. <i>polyurethane</i>)
S	– typ komparatora do oceny chropowatości powierzchni uzyskanej przy użyciu ścierniwa kulistego
Sa1, Sa2, Sa2½, Sa3	– stopnie przygotowania powierzchni przy użyciu obróbki strumieniowo-ściernej
SOK	– stacja ochrony katodowej
SOLAS	– Międzynarodowa konwencja o bezpieczeństwie życia na morzu (<i>Safety of Life at Sea</i>)
St1, St2, St3	– stopnie przygotowania powierzchni przy użyciu narzędzi ręcznych i narzędzi ręcznych z napędem mechanicznym

---

UHP WJ	– czyszczenie wodą pod ultrawysokim ciśnieniem (ang. <i>ultra-high-pressure water jetting</i>)
UV	– ultrafiolet (ang. <i>ultraviolet</i>)
Wa1, Wa2, Wa2½	– stopnie przygotowania powierzchni po czyszczeniu strumieniem wody pod wysokim ciśnieniem
WC	– mycie wodą (ang. <i>water cleaning</i>)
WFT	– grubość powłoki na mokro (ang. <i>wet film thickness</i>)
WJ	– czyszczenie wodą (ang. <i>water jetting</i>)

Wstęp

W książce przedstawiono podstawowe zasady wykonywania i kontroli jakości przeciwkorozyjnych wymalowań malarskich na konstrukcjach stalowych. Opracowanie powstało na bazie wykładów i zajęć praktycznych dla studentów Wydziału Chemicznego Politechniki Gdańskiej prowadzonych przez Katedrę Elektrochemii, Korozji i Inżynierii Materiałowej oraz realizowanych w ramach prac Katedry od około 12 lat kursów dla inspektorów powłok malarskich. Dotyczą one nadzoru wykonywania zabezpieczeń powłokowych na statkach morskich, w szczególności w zbiornikach balastowych. Kursy te są certyfikowane przez firmę DNV z siedzibą w Høvik w Norwegii, będącą znanym, międzynarodowym, akredytowanym towarzystwem klasyfikacyjnym.

Prezentowane zasady omówiono na przykładzie konstrukcji morskich, jednak obowiązują one w przypadku każdej konstrukcji stalowej. Przedstawione w książce wymagania stawiane wykonawcom prezentują – zgodnie z obecnym stanem wiedzy i doświadczeń – optymalny poziom pod względem trwałości zabezpieczenia przeciwkorozyjnego. Autorzy nie ponoszą jednak odpowiedzialności za ewentualne problemy wynikłe z zastosowania informacji zawartych w niniejszym opracowaniu.

Składamy podziękowania Kindze i Maciejowi Ksepkom z firmy Bemakor, Marcie Fabiszewskiej z firmy Siem Shipping Inc., Zbigniewowi Ostrowickiemu z firmy Jotun Polska, Arturowi Pilchowi z firmy Graco, Dorocie Pawłyszyn, Robertowi Tichkowi, Krzysztofowi Kozakowi z firmy Sames oraz firmom TQC i DeFelsko za pomoc w skompletowaniu ilustracji i zgodę na ich wykorzystanie w książce.

Autorzy